

התפתחות אישית ומעורבות חברתית

פעילות סיכום לכיתה י"ב

מטרות

1. לבחון עם התלמידים את מידת יישומן של מטרות-העל ושל הנחות היסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית.
2. לסייע לתלמידים לזהות תהליכים אישיים שעברו לאורך שלוש שנות ההתנסות במעורבות החברתית.

למנחה:

פעילות זו מורכבת מארבעה שלבים מרכזיים. אפשר להעמיק ולהאריך בכל אחד מהשלבים בהקצאת יותר זמן למילוי אישי ובזוגות של הטבלות ושל השאלות ובהוספת שאלות הבהרה לדיון. אפשר גם לצמצם את זמן הפעילות בדילוג על הפתיחה ובהגבלת הזמן המוקדש לשלבים האחרים. יש להפעיל שיקול דעת בהתאמת הפעילות לכיתה – בהתייחסות לקבוצה, למנחה ולמסגרת הזמן.

מהלך הפעילות

פתיחה

1. המנחה יבקש מכל תלמיד לבחור רגע אחד מכל שלוש שנות ההתנסות המעשית שלו שלדעתו היה משמעותי במיוחד עבורו או עבור מישהו אחר.
2. המנחה יחלק את התלמידים לזוגות, כל משתתף יספר על אותו רגע, על האדם שעבורו רגע זה היה משמעותי ועל הסיבה לכך. מומלץ להדגיש את חשיבות העמידה על הסיבה למשמעותיות הרגע - היא המאפשרת בחינה מושכלת של החוויות ושל הרגשות.

שלב א'

1. כל תלמיד יקבל רשימת היגדים (נספח 1), עליו לסמן בטבלה את הסכמתו עם ההיגד ולענות על השאלה התואמת את עמדתו, כלומר: לענות על שאלה אחת ביחס לכל היגד לפי בחירתו. לאחר מכן, עליו לדרג את ההיגדים.
- למנחה:** זוהי עבודה אישית של התלמידים, יש לעבור ביניהם ולהבהיר להם את ההיגדים במידת הצורך. לצמצום זמן הפעילות, אפשר לבקש מהתלמידים רק לסמן את עמדתם בטבלה בלי לענות על השאלות.

2. במליאה:

המנחה יבקש מהתלמידים לשתף בדירוגים שכתבו.
המנחה יציג את השאלות מהטבלה ויבקש התייחסויות שונות.

שאלות הבהרה נוספות לדיון

- א. האם הבנתם את כל המושגים המוזכרים בהיגד?
 - ב. האם הבנתם את הכוונה העיקרית של ההיגד?
 - ג. מדוע היגד זה חשוב לדעתכם?
 - ד. האם יש חלק בהיגד זה, או באחר, שאינכם מסכימים אתו כלל? מדוע?
 - ה. מה דעתכם על עמדות שונות שהוצגו בדיון?
 - ו. איך הרגשתם בעת ביצוע המשימה?
 - ז. מה היה קשה במיוחד?
3. המנחה יאמר לתלמידים שהיגדים אלו הם הנחות היסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית ויציג את המסמך (נספח 3, אפשר להקרין כשקף במצגת).

שלב ב'

1. המנחה יחלק את התלמידים לזוגות. כל זוג יקבל היגד, שאלות הבנה על ההיגד ומשימה (נספח 2 א'-ה').
2. לאחר שכל הזוגות חיברו או בחרו שאלה בנוגע להיגד (המשימה הקבוצתית בנספח 2 א'-ה') המנחה יבקש מהזוגות להסתובב בחדר ולענות זה לזה על השאלות. לאחר שכל זוג התייחס לשאלותיהם של שלושה זוגות אחרים לפחות או לאחר חמש-עשרה דקות, חוזרים למליאה.

במליאה

המנחה יקרא כל היגד ויבקש מהזוגות שעסקו בהיגד זה לשתף בשאלות שחיברו ובתשובות שקיבלו. אפשר להיעזר בשאלות הנמצאות בדפי המשימה הקבוצתית כדי לעבות את הדיון בכל היגד.

שאלות הבהרה נוספות לדין ולסיכום במליאה

1. אחת ממטרות התכנית היא: "לעורר בתלמידים מוטיבציה למעורבות ולאחריות חברתית, קהילתית ואזרחית פעילה ולמיצוי אישי וצמיחה אישית בהקשר של עשייה חברתית".
 - א. לדעתכם, באיזו מידה ההתנסות במעורבות חברתית עוררה בכם מוטיבציה לגילוי מעורבות ואחריות חברתית היום ובעתיד? אם במידה רבה, שתפו בדוגמאות אישיות, אם במידה מועטה, נסו להסביר את הסיבה לכך.
 - ב. כיצד ההתנסות במעורבות חברתית תרמה לצמיחתכם האישית, אם בכלל?
2. בפעילות זו, הוצגו מטרות והנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית, מהי התפיסה העומדת בבסיס הרעיון והביצוע של התכנית?
 - א. כיצד היא משקפת את ערכי מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית?
 - ב. האם מטרות אלו הולמות גם מדינה שאינה דמוקרטית? (אילו כן ואילו לא? מדוע?)
3. במה חשיבות התכנית לדעתכם?
 - א. אילו מרכיבים היו מתממשים גם ללא תכנית ממוסדת וברורה בנושא? אילו לא?

1, 2, 3 סיכום...

למנחה: במהלך שלוש השנים האחרונות, התלמידים התנסו במעורבות חברתית פעילה – אישית וקבוצתית. אתגרים רבים עמדו בפניהם, הם למדו רבות על עצמם ועל החברה הסובבת אותם. כעת הם יוצאים לחיים אזרחיים בוגרים, והערכים שאותם רכשו בשנותיהם בבית הספר ישפיעו על הבחירות וההחלטות שלהם בעיצוב אורחות חייהם. ההתנסות המעשית ומערכי הליווי שלה בבית הספר ומחוצה לו העמידו את ערכי הנתינה והמעורבות החברתית בקדמת הבמה, כצורך אישי, חברתי ולאומי.

המנחה יבקש מכל משתתף לרשום על דף:

- א. **שלוש** מסקנות או מחשבות בנושא מעורבות חברתית.
 - ב. **שתי** מיומנויות או יכולות שרכש לעצמו בהתנסויות השונות במעורבות חברתית.
 - ג. החלטה **אחת** שהוא שואף ליישם בהמשך חייו הבוגרים.
- המשתתפים יכניסו את הדפים למעטפה וישמרו אותה לעצמם. אפשר שהמנחה יאסוף את המעטפות ויחלקן שוב ביום האחרון של השנה או עם קבלת תעודות הסיום.
- בשלב זה של הפעילות, אפשר להשמיע שירים בנושא נתינה ומעורבות או לחלק מזכרת של ציטוט או מובאה בנושא.

נספח 1

מס' מדורג מתוך 5	מה הייתי משנה	כלל לא מסכים	מסכים עם חצי מהדברים או פחות	מסכים עם רוב ההיגד	מסכים	היגדים
	נסה לנסח את ההיגד מחדש כך שתסכים עמו לגמרי.	מדוע? מה הפריע לך?	מה הפריע לך? מה כן אהבת? מדוע?	עם מה כן ועם מה לא? מדוע?	מדוע? עם איזה חלק במיוחד?	
						❖ הערכים כבוד האדם, מימוש עצמי, צדק חברתי, סולידריות ומעורבות ואחריות חברתית ואזרחית הם ערכי תשתית במערכת החינוך במדינת ישראל.
						❖ מעורבות חברתית פעילה תורמת לגיבוש זהותו האישית, הערכית והתרבותית של הפרט ולגיבוש זהותה של הקבוצה ותרבותה.
						❖ התנסות פעילה במצבי חיים המלווה בשיח ערכי ורפלקטיבי מקדמת למידה משמעותית על עצמי, על זולתי ועל החברה. מעורבות חברתית פעילה תורמת לתחושת ערך ומשמעות ולדימוי עצמי חיובי.
						❖ בוגר המממש את עצמו יהיה בעל מסוגלות גבוהה יותר לתרומה לחברה.
						❖ מעורבות חברתית פעילה מעידה על מידה של אמפתיה ושל רגישות כלפי הזולת, המתורגמת לעשייה.

היגד

- ❖ הערכים כבוד האדם, מימוש עצמי, צדק חברתי, סולידריות ומעורבות ואחריות חברתית ואזרחית הם ערכי תשתית במערכת החינוך במדינת ישראל.

❖ אילו ערכים מוזכרים בהיגד?

❖ מה טוען ההיגד לגבי ערכים אלו?

ההיגד הוא אחד מחמש הנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית. כעת ננסה לבדוק אם הנחה זו באה לידי ביטוי לאורך שלוש השנים האחרונות, אצלכם ואצל חבריכם לכיתה.

משימה קבוצתית

חברו שאלה לחבריכם לכיתה (או היעזרו בשאלות המופיעות למטה) שתברר אם הנחה זו התממשה, למשל:

- ❖ במהלך ההתנסות במעורבות החברתית, נתקלתם בערכים כבוד האדם, מימוש עצמי, צדק חברתי, סולידריות ומעורבות ואחריות חברתית ואזרחית? כיצד?
- ❖ האם ערכים אלו הודגשו במערכת החינוך, כיצד לדעתכם?
- ❖ הציגו דוגמאות מחיי היומיום המבטאות ערכים אלו.

היגד

❖ מעורבות חברתית פעילה תורמת לגיבוש זהותו האישית, הערכית והתרבותית של הפרט ולגיבוש זהותה של הקבוצה ותרבותה.

❖ במה תרומתה של המעורבות החברתית על-פי ההיגד?

❖ אילו ערכים מוזכרים בהיגד?

ההיגד הוא אחד מחמש הנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית. כעת ננסה לבדוק אם הנחה זו באה לידי ביטוי לאורך שלוש השנים האחרונות אצלכם ואצל חבריכם לכיתה.

משימה קבוצתית

חברו שאלה לחבריכם לכיתה (או היעזרו בשאלות המופיעות למטה) שתברר אם הנחה זו התממשה, למשל:

❖ האם המעורבות החברתית תרמה לגיבוש זהותכם האישית או הקבוצתית?

❖ האם למדתם על עצמכם דברים חדשים במהלך ההתנסות במעורבות או בליווי התכנית? מהם?

❖ הציגו דוגמאות מההתנסות המעשית הקשורות לזהות אישית, ערכית או תרבותית.

היגד

התנסות פעילה במצבי חיים, המלווה בשיח ערכי ורפלקטיבי, מקדמת למידה משמעותית על עצמי, על זולתי ועל החברה. מעורבות חברתית פעילה תורמת לתחושת ערך ומשמעות ולדימוי עצמי חיובי.

- ❖ מהו שיח רפלקטיבי ובמה תרומתו על-פי ההיגד?
- ❖ במה תרומתה של המעורבות החברתית הפעילה על-פי ההיגד?
- ❖ אילו ערכים מוזכרים בהיגד?

ההיגד הוא אחד מחמש הנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית. כעת ננסה לבדוק אם הנחה זו באה לידי ביטוי לאורך שלוש השנים האחרונות אצלכם ואצל חבריכם לכיתה.

משימה קבוצתית

חברו שאלה לחבריכם לכיתה (או היעזרו בשאלות המופיעות למטה) שתברר אם הנחה זו התממשה, למשל:

- ❖ האם ההתנסות המעשית האישית או הקבוצתית תרמה לתחושת ערך עצמי?
- ❖ האם הליווי במהלך התכנית קידם את הלמידה האישית והחברתית (במקום ההתנסות, בבית הספר, בבית, עם חברים)? כיצד?
- ❖ הציגו דוגמאות מההתנסות המעשית שקידמו אצלכם תחושת ערך ומשמעות.

היגד

בוגר המממש את עצמו יהיה בעל מסוגלות גבוהה יותר לתרומה לחברה.

- ❖ על-פי ההיגד, מה הקשר הרצוי בין מימוש עצמי לתרומה לחברה?
- ❖ לדעתכם, מה הכוונה בביטוי "מסוגלות גבוהה לתרומה לחברה"?
- ❖ אילו ערכים מוזכרים בהיגד?

ההיגד הוא אחת מחמש הנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית. כעת ננסה לבדוק אם הנחה זו באה לידי ביטוי לאורך שלוש השנים האחרונות אצלכם ואצל חבריכם לכיתה.

משימה קבוצתית

חברו שאלה לחבריכם לכיתה (או היעזרו בשאלות המופיעות למטה) שתברר אם הנחה זו התממשה, למשל:

- ❖ האם לדעתכם תתרמו לחברה כשתהיו מבוגרים? כיצד?
- ❖ כיצד תממשו את עצמכם כשתגדלו? האם תתרמו לחברה באיזו דרך?
- ❖ הציגו דוגמאות מההתנסות המעשית שישפיעו על עתידכם.

היגד

מעורבות חברתית פעילה מעידה על מידה של אמפתיה ושל רגישות כלפי הזולת, המתורגמת לעשייה.

- ❖ על-פי ההיגד, על מה מעידה מעורבות חברתית פעילה? כיצד?
- ❖ לדעתכם, מהן אמפתיה ורגישות כלפי הזולת?
- ❖ אילו ערכים מוזכרים בהיגד?

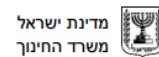
ההיגד הוא אחת מחמש הנחות יסוד של התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית. כעת ננסה לבדוק אם הנחה זו באה לידי ביטוי לאורך שלוש השנים האחרונות אצלכם ואצל חבריכם לכיתה.

משימה קבוצתית

חברו שאלה לחבריכם לכיתה (או היעזרו בשאלות המופיעות למטה) שתברר אם הנחה זו התממשה, למשל:

- ❖ לדעתכם, האם תממשו מעורבות חברתית בעתיד? כיצד?
- ❖ לדעתכם, האם אתם בעלי (או פיתחתם) אמפתיה ורגישות כלפי הזולת?
- ❖ הציגו דוגמאות מההתנסות המעשית המבטאות לדעתכם אמפתיה ורגישות כלפי הזולת.

התפתחות אישית ומעורבות חברתית-קהילתית

מדינת ישראל
משרד החינוך

מטרת-על

לטפח את התלמיד להיותו בוגר עצמאי, מעורב, בעל תודעה, רגישות חברתית וחוסן נפשי, אכפתי, אחראי ורואה במעורבות החברתית ערך ודרך חיים.

מטרות התכנית

1. לעורר בתלמידים מוטיבציה למעורבות ולאחריות חברתית, קהילתית ואזרחית פעילה ולמיצוי אישי וצמיחה אישית בהקשר של עשייה חברתית.
2. לסייע לתלמידים ולקבוצה בהתפתחותם האישית ובבניית זהותם החברתית והתרבותית על מנת לקדם תחושת ערך עצמי ושייכות ומחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

1.3 הנחות יסוד

- א. הערכים כבוד האדם, מימוש עצמי, צדק חברתי, סולידריות ומעורבות ואחריות חברתית ואזרחית הם ערכי תשתית במערכת החינוך במדינת ישראל.
- ב. מעורבות חברתית פעילה תורמת לגיבוש זהותו האישית, הערכית והתרבותית של הפרט ולגיבוש זהותה של הקבוצה ותרבותה.
- ג. התנסות פעילה במצבי חיים המלווה בשיח ערכי ורפלקטיבי מקדמת למידה משמעותית על עצמי, על זולתי ועל החברה. מעורבות חברתית פעילה תורמת לתחושת ערך ומשמעות ולדימוי עצמי חיובי.
- ד. בוגר המממש את עצמו יהיה בעל מסוגלות גבוהה יותר לתרומה לחברה.
- ה. מעורבות חברתית פעילה מעידה על מידה של אמפתיה ושל רגישות כלפי הזולת המתורגמות לעשייה.